Raadsvoorstel

Portefeuillehouder:	Wethouder B. ten Have
Datum B&W vergadering	18 augustus 2026
Documentkenmerk:	D/2026/183263 behorende bij zaak: Z/2026/051167

Aan de raad,

Onderwerp:

Gemeenschappelijke regeling jeugdregio Zaanstreek-Waterland 2027

Voorgesteld raadsbesluit/c.q. beslispunten

1. Kennis te nemen van het ontwerp van de gemeenschappelijke regeling jeugdregio Zaanstreek-Waterland;
2. Een positieve zienswijze in te dienen op de ontwerp gemeenschappelijke regeling Jeugdregio Zaanstreek-Waterland.

Wettelijke grondslag voor raadsbevoegdheid

- Artikel 1 Wet gemeenschappelijke regelingen
- Artikelen 2.18 en 2.19 van de Jeugdwet[1]
- Artikel 8, vierde lid, Wet gemeenschappelijke regelingen
- Afdeling 10.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht

Inleiding

Aanleiding

Op 1 januari 2026 is de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg (verder te noemen: Wvbj) in werking getreden. De wet vloeit voort uit de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028. Met de invoering van de Wvbj, wordt de Jeugdwet gewijzigd om wachtlijsten in de jeugdzorg te verminderen en ervoor te zorgen dat (hoog) specialistische jeugdzorg beschikbaar is voor kwetsbare jeugdigen, door middel van:

- Regionale samenwerking: Gemeenten moeten in jeugdregio's samenwerken om gespecialiseerde jeugdhulp en jeugdbescherming in te kopen.
- Rol NZa: De Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) krijgt een toezichthoudende rol op de beschikbaarheid en financiële gezondheid van zorgaanbieders.
- Financiële transparantie: Jeugdhulpaanbieders krijgen strengere eisen over financiële bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording, vergelijkbaar met de Wet toetreding zorgaanbieders (Wtza).
- Landelijke inkoop: Zeer complexe zorgvormen kunnen voortaan op landelijk niveau worden ingekocht.

Uit de wetswijziging volgen specifieke opgaven die dit jaar gerealiseerd moeten worden door de gemeenten:

- Het vaststellen van een regionale visie specialistische Jeugdhulp;
- Het vaststellen van een gemeenschappelijke regeling voor de gezamenlijke wettelijke opgaven. Hierover bent u in maart 2026 geïnformeerd middels een RIB (ID 571).

Dit voorstel betreft de vereiste gemeenschappelijke regeling die getroffen moet worden voor de samenwerkende gemeenten in een Jeugdregio. Gemeenten hebben voor dit deel van de Wvbj een jaar de tijd gekregen. De aanpassingen van de Jeugdwet die deze samenwerking regelen, gaan in per 1 januari 2027.

Voor het vaststellen van de regiovisie en de aanpassing van de verordening Jeugd (in verband met de inkoop jeugdhulp) volgen aparte raadsvoorstellen. Over de stand van zaken met betrekking tot de regionale inkoop jeugdhulp, die ook dit jaar plaats vindt, wordt u in het najaar met een RIB geïnformeerd.

[1] Ingangsdatum van deze artikelen Jeugdwet 1-1-2027

Voor alle vier de thema's (regiovisie, inkoop, verordening en gemeenschappelijke regeling) wordt tijd gereserveerd op de agenda van de Regionale Raadsledenbijeenkomst op 23 september 2026.

Daarnaast zijn bovenstaande thema's met de Adviesraden besproken op een regionale bijeenkomst op 22 juni.

Kader

Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg

Doelstelling/beoogd resultaat

Voldoen aan (één van) de verplichtingen die voortvloeien uit de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg.

Argumenten en afweging

1.1. De samenwerking in de regio Zaanstreek-Waterland is wettelijk verplicht.

Met de Wvbj worden per 1 januari 2027 nieuwe artikelen aan de Jeugdwet toegevoegd over de samenwerking. Met artikel 2.17 Jeugdwet is geregeld dat gemeenten verplicht in specifieke jeugdzorgregio's zijn ingedeeld. Voor Zaanstreek-Waterland is de indeling hetzelfde als de huidige indeling, waarin wij al sinds 2015 vrijwillig samenwerken.

1.2. De colleges moeten een gemeenschappelijke regeling treffen om een toereikend aanbod aan jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering te kunnen bieden.

Bij de gemeenschappelijke regeling wordt een regionale entiteit genaamd Jeugdregio ingesteld, die de vorm moet hebben van een openbaar lichaam, een bedrijfsvoeringsorganisatie of een centrumregeling (artikel 2.18, lid 2 Jeugdwet).

De colleges belasten de Jeugdregio met tenminste de volgende werkzaamheden (artikel 2.19 Jeugdwet):

a. Contracteren (of subsidiëren) aanbieders jeugdhulp en gecertificeerde instellingen, jeugdbescherming en jeugdreclassering (al geregeld).
b. Administratieve processen bij contracteren (of subsidiëren) zoals monitoring, relatiemanagement en het maken van afspraken voor verantwoording prestaties en de evaluatie van de contracten (al geregeld).
c. Het maken van afspraken met andere regio's om een toereikend aanbod van jeugdhulp, jeugdbescherming en -reclassering te realiseren. Denk hierbij aan de samenwerking in Thuis voor Noordje waarmee we ook voor de meest complexe zorgvragen ondersteuning in Noord-Holland willen realiseren en de bovenregionale inkoop van jeugdbescherming en -reclassering met twee andere regio's.
d. De organisatie van de regionale expertteams (het RET). Deze is al georganiseerd in Zaanstreek-Waterlands verband en valt al onder Zaanstad.

1.3. Een gemeenschappelijke regeling voor de samenwerking is niet nieuw.

Vanaf het moment (2015) dat uitvoering van de Jeugdwet en de Wmo gemeentelijke taken werden, is in de regio Zaanstreek-Waterland samengewerkt onder een gemeenschappelijke regeling (de Regeling zonder Meer) en met een dienstverleningsovereenkomst. De Regeling zonder Meer, die tot op heden steeds verlengd en vernieuwd is, maakte regionale samenwerking voor alle decentralisaties sociaal domein mogelijk. In de praktijk werd er gebruik van gemaakt voor samenwerking op het gebied van de Jeugdwet (7 gemeenten) en de Wmo (5 gemeenten). De Regeling zonder Meer is de lichtste vorm van samenwerking.

Voor de Jeugdwet en Wmo zijn er sinds 2015 dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) afgesloten waarmee aan Zaanstad mandaten, volmachten en machtigingen zijn verleend voor de uitvoering van taken voor de gehele regio. De taken betreffen het voorbereiden van de inkoop van jeugdzorg en het uitvoeren van contractmanagement op de afgesloten contracten, later uitgebreid met o.a. de organisatie van het RET Zaanstreek-Waterland.

1.4 Een centrumregeling is voor nu het meest passend.

De manier waarop de huidige samenwerking is vormgegeven, komt feitelijk al grotendeels overeen met een centrumregeling, zoals bedoeld in artikel 8, vierde lid van de Wgr. Gezien de korte termijn die de wetswijziging geeft voor de realisatie van de regeling (1 jaar) en dit te moeten realiseren in een verkiezingsjaar waarin colleges en raden wijzigen, is gekozen voor de meest eenvoudige oplossing.

1.5 In de gemeenschappelijke regeling leggen we de basis voor de dienstverlening.

Een deel van de afspraken die de gemeenten maken, verschuift van de dienstverleningsovereenkomst naar de gemeenschappelijke regeling. Zo staat in deze nieuwe gemeenschappelijke regeling vermeld wat de bevoegdheden zijn van de centrumgemeente (Zaanstad) en wat de verplichtingen van de partnergemeentes zijn die daar tegenover staan. Naast de verplichte onderdelen die volgen uit de Jeugdwet en de Wet gemeenschappelijke regelingen (regels omtrent informatieverstrekking, verantwoording, wijziging, opheffing, toetreding en uittreding) zijn artikelen opgenomen over:

- De verplichting om een bestuurlijk (portefeuillehouders Jeugd) en ambtelijk (directeuren/managers sociaal domein/jeugd) overleg in te stellen die tenminste één keer per jaar vergaderen. Beide overleggen bestaan al, maar zijn niet geborgd in een regeling of overeenkomst;
- Verplichte onderdelen in de dienstverleningsovereenkomst (aansprakelijkheid, financiële aspecten, geschillen, duur, wijziging en beëindiging overeenkomst).

Risico's

1.1. De tijd tot de ingangsdatum van de wet maakt redelijke termijnen hanteren moeilijk.

Het afgelopen jaar (vanaf juni 2025) is onderzocht hoe we de regionale samenwerking zo efficiënt mogelijk kunnen vormgeven. Dit heeft geresulteerd in deze aparte gemeenschappelijke regeling voor de Jeugdregio. In een aantal gemeenten is het halen van de officiële termijnen van de Wgr voor de ingangsdatum van deze gemeenschappelijke regeling bijna onmogelijk. We zoeken naar mogelijkheden om toch zo veel mogelijk de ingangsdatum te halen, zonder daarbij voorbij te gaan aan de bevoegdheden van de colleges en raden. De gemeenteraad heeft 13 weken om te beslissen over het verlenen van toestemming (afdeling 10.2.1 Awb) vanaf het moment van verzending door het college. Dit is natuurlijk een maximumtermijn, de raad mag het ook sneller doen. Mocht de raad er binnen 13 weken niet uit kunnen komen, dan kan de raad beslissen de toestemmingstermijn eenmalig te verlengen met maximaal 13 weken. Om het proces te versnellen, stellen wij aan u voor om direct een positieve zienswijze af te geven. Het gaat namelijk om een wettelijke verplichting en verandert niets aan de huidige samenwerking.

1.2. Eén regeling treffen voor een brede samenwerking was op deze korte termijn niet mogelijk.

Zoals beschreven bij argument 1.3 is er momenteel een bredere Regeling zonder Meer. Deze regeling heeft betrekking op samenwerking rond de taken die voortvloeien uit de decentralisaties in het sociaal domein (Regeling zonder meer, artikel 1). Gelet op de huidige (brede) scope, lijkt het wenselijk om een brede regeling te houden met ruimte om in de toekomst desgewenst ook andere onderwerpen binnen het sociaal domein mee te nemen. Bijvoorbeeld in gevallen waarbij al sprake is van regionale samenwerking of wensen op dat vlak, maar nog niet is voorzien in een goede onderliggende constructie.

In het voorjaar is verkend of de verplichte regeling voor jeugd gecombineerd kon worden met een vrijwillige regeling voor Wmo. De mogelijkheid is er, maar vraagt om een ruimere voorbereidingstijd dan er nu beschikbaar is. Voor de ingangsdatum van de gemeenschappelijke regeling jeugdregio ligt er een harde ingangsdatum. Daarom is nu niet gekozen voor één regeling, maar voor een aparte regeling voor jeugd en het actualiseren van de huidige Regeling zonder Meer voor de andere onderwerpen zoals Wmo. Hier gaat een projectleider mee aan de slag.

Financiële aspecten

De financiële afspraken van deze regionale samenwerking zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst. De afspraken zullen worden herzien voor onder de nieuwe GR. We verwachten dat de kosten hetzelfde blijven.

Duurzaamheid

Het voorstel kent geen duurzaamheidsaspecten.

Uitkomsten advies en inspraak:

De gemeenschappelijke regeling is in overeenstemming met alle gemeenten van de regio Zaanstreek-Waterland opgesteld.

Communicatie

De gemeenteraad deelt het besluit mede aan het college. De besluiten van de verschillende gemeenteraden worden samengebracht en verwerkt in één document. In dit document wordt aangegeven of er zienswijzen zijn ingediend die hebben geleid tot aanpassing van de ontwerpregeling. Dit document wordt als bijlage naar de raden gestuurd bij het raadsvoorstel waarin toestemming wordt gevraagd voor de vaststelling van de gemeenschappelijke regeling.

Bijlagen

B1. Ontwerp gemeenschappelijke regeling jeugdregio Zaanstreek-Waterland 2027

B2. Zienswijzebrief ontwerp gemeenschappelijke regeling jeugdregio Zaanstreek-Waterland 2027

U wordt uitgenodigd tot besluitvorming over te gaan.

namens het college van burgemeester en wethouders van Landsmeer,

L.A. (Léon) de Lange	M. (Menno) de Haan
Burgemeester	Gemeentesecretaris

Raadsbesluit

Portefeuillehouder:	Wethouder B. ten Have
Datum raadsvergadering	24 september 2026
Documentkenmerk:	D/2026/183263 behorende bij zaak: Z/2026/051167

De raad van de gemeente Landsmeer

Gelezen het raadsvoorstel van het college, voorstelnummer: D/2026/183263 behorende bij zaak: Z/2026/051167

Gehoord de behandeling in de commissievergadering.

Raadsbesluit

1. Kennis te nemen van het ontwerp van de gemeenschappelijke regeling jeugdregio Zaanstreek-Waterland;
2. Een positieve zienswijze in te dienen op de ontwerp gemeenschappelijke regeling Jeugdregio Zaanstreek-Waterland.

De raad van de gemeente Landsmeer,

ValidSigned door Caroline Hageman
op 28-09-2026

C.L. (Caroline) Hageman,
griffier

ValidSigned door Léon de Lange
op 28-09-2026

L.A. (Léon) de Lange
voorzitter